

۷۱

سال بیستم
تابستان ۱۴۰۴

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۷

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۱/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۳۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۰۱

صص: ۲۳۱-۲۰۹

شاپا چاپ: ۴۶۴۵-۴۹۵۵

الکترونیکی: ۴۶۴۵-۵۲۶۹

بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس دروازه‌بانی مادران در نمونه ایرانی

علیرضا پژمان^۱ | پرینا سادات سیدموسوی^۲

چکیده

زمینه و هدف: دروازه‌بانی مادران شامل روش‌های است که مادران به محدودکردن یا تقویت مشارکت پدران در فرزندپروری می‌پردازند. هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس سه‌بعدی دروازه‌بانی مادران (MGK_P) (پوهلمن و پالسی، ۲۰۱۷) در جامعه مادران ایرانی بود. روش: پژوهش حاضر از نوع روان‌سنجی بود که در زمره تحقیقات همبستگی است. جامعه آماری حاضر شامل ۳۸۶ نفر از مادران ایرانی دارای فرزند ۵-۲ بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. شرکت‌کنندگان نسخه فارسی مقیاس همراه با پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ (ENRICH) (اولسون، ۱۹۹۸) و مقیاس خودکارآمدی والدگری دومکا (PSAM) (دوکما، ۱۹۹۶) تکمیل نمودند. برای بررسی روایی سازه از روش تحلیل عامل تأییدی و روایی همگرا و واگرا از طریق محاسبه ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد؛ برای بررسی اعتبار ابزار از شاخص همسانی درونی بر مبنای ضریب آلفای کرونباخ و شاخص پایایی ترکیبی استفاده شد. یافته‌ها: نتایج تحلیل عاملی تأییدی حاکی از برازش و مطلوب بودن مدل سه‌بعدی بود. همبستگی‌های معنادار میان این مقیاس و مقیاس‌های خودکارآمدی والدگری و رضایت زناشویی نیز روایی واگرا و همگرا این مقیاس را تأیید نمود. اعتبار مقیاس با استفاده از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد در دامنه ۰/۷۳ تا ۰/۸۰ بود و اعتبار مرکب برای ابعاد این مقیاس بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۱ بود. بحث نتیجه‌گیری: باتوجه به مطلوب بودن خصوصیات روان‌سنجی مقیاس فارسی دروازه‌بانی مادران می‌توان از آن به‌عنوان یک ابزار معتبر در جامعه مادران ایرانی استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: دروازه‌بانی مادران، پرسش‌نامه، هم والدگری.

۱- نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری روانشناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
a_pezhman@atu.ac.ir

۲- استادیار، گروه روانشناسی، پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

استناد: پژمان، علیرضا؛ سیدموسوی، پرینا سادات. (۱۴۰۴). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس دروازه‌بانی مادران در نمونه ایرانی؛ فرهنگی- تربیتی زنان و خانواده، ۲۰(۷۱)، ۲۰۹-۲۳۱. DOR: 20.1001.1.26454955.1404.20.71.9.5

© نویسنده‌گان

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

این مقاله تحت لایسنس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه

اگر چه هنوز مادران به‌عنوان مراقبین اولیه کودکان در ساختار خانواده مورد توجه قرار می‌گیرند، در طول چهار دهه گذشته، تحقیقات که مرتبط با مشارکت پدران انجام شده است نشان داده‌اند که مشارکت فعال پدر به رشد مثبت کودکان کمک می‌کند (لمب، پلک و لوین، ۱۹۸۵؛ مک‌دونالد، ۲۰۰۹؛ تائو، چانگ و کائو، ۲۰۱۴) علاوه بر این، ادبیات قابل توجهی نشان می‌دهد کودکانی که پدرانشان در فرزندپروری مشارکت دارند، به‌احتمال زیاد به آنها دلبستگی ایمن دارند، روابط مثبت بیشتری با همسالان دارند، رضایت بیشتری از زندگی را تجربه کرده و رفتاری‌های چالش‌زا و مسائل مشکل‌دار کمتری دارند (کالدرا، ۲۰۰۴؛ دوبوویتز و همکاران، ۲۰۰۱؛ کندی و همکاران، ۲۰۱۴) باین‌حال، محققانی که به بررسی متغیرهایی که در مشارکت پدر نقش دارند پرداختند، تأکید کردند که رفتارهای مادر بر تعامل بین پدر و فرزندش نقش دارد؛ این تأثیر می‌تواند هم در والدگری فردی پدر و هم در هم_ والدگری^۱ خود را نشان دهد (کولی و موریس، ۲۰۰۲؛ پالسون و لایفرمن، ۲۰۱۱).

هم والدگری در تعریف نظری این گونه بیان شده است: یک سرمایه‌گذاری و اشتراک‌گذاری مسئولیت توسط والدین؛ در راستایی اجتماعی شدن، مراقبت و تربیت کودکان است (مک‌هیل، ۲۰۰۲). هم والدگری یک فرایند چندوجهی است که شامل پویایی منحصربه‌فرد رابطه، و تأثیر زمینه‌های مختلفی است که هر کدام از والدین به همراه خود در رابطه وارد می‌کنند (فینبرگ، ۲۰۰۳). اگرچه محققان در مورد عوامل مؤثر بر هم والدگری به‌عنوان یک فرایند پیچیده متقابل بحث می‌کنند، بسیاری تشخیص می‌دهند که به دلیل روندی تاریخی در زندگی خانوادگی، مادران تمایل به داشتن تأثیر بیشتر بر تعامل والد - فرزندی پدران دارند (دوهرتی، کونسکی، یان اریکسون، ۱۹۹۸). در واقع تأثیر مادران بر هم والدگری یک نقطه شروع بسیار مهم برای درک فرایند دروازه‌بانی^۲ است.

دی لوسی (۱۹۹۵) اولین مفهوم دروازه‌بانی را برای بیان نقش مادران در رابطه پدر و فرزند تعریف کرد سپس آلن و هاوکینز (۱۹۹۹) دروازه‌بانی مادر را به‌عنوان برخی از باورها و رفتارهایی که مانع یک همکاری و تلاش مشترک بین مادر و پدر در کار خانواده می‌شود مفهوم‌سازی کرد.

1 Co-Parenting

2 Maternal Gatekeeping

فاگان و بارت (۲۰۰۳) معتقدند که مادران نقش مهمی در مدیریت زمانی که پدران با فرزندان خود می‌گذرانند دارند. در این رابطه، مفهوم دروازه‌بانی مادری به‌جای اینکه تلاشی برای کنترل دخالت پدر در کارهای خانه تعریف شود به‌عنوان رفتارهایی که تعامل بین پدر و فرزند را محدود می‌کند تعریف می‌شود (گانت، ۲۰۰۸؛ فاگان و بارت، ۲۰۰۳). دروازه‌بان مادران تا سال ۲۰۰۰ رفتارهای مادرانه‌ای که تأثیر منفی بر تعامل پدر و فرزند معرّف بود سپس واکر و مک گراو (۲۰۰۰) یک بینش جدید به مفهوم دروازه‌بانی مادران دادند و بیان کرد که علاوه بر این رفتارهای مادرانه که ممکن است اثرات محدودکننده بر رابطه پدر - فرزند داشته باشند داشته باشد برخی از اثرات تسهیل‌کننده نیز دار باشند. مطالعات بعدی از این ایده حمایت کردند (روی و دایسون، ۲۰۰۵؛ سانو ریچاردز و زوونکوویچ، ۲۰۰۸).

پوهلمن و پاسلی (۲۰۱۳) کوشیدند این تغییر را متناسب با دیدگاه سیستم‌های خانواده توضیح دهند و تعریف خود را ایجاد کنند. از نگاه آنها دروازه‌بانی مادران «مجموعه‌ای از تعاملات رفتاری پیچیده بین والدین تعریف شده است که در آن، مادران مشارکت پدر را از طریق استفاده از رفتارهای کنترلی، تسهیل‌کننده و محدودکننده معطوف به فرزندپروری پدر و تعامل با کودکان به‌صورت منظم تحت تأثیر قرار می‌دهند». پوهلمن و پاسلی (۲۰۱۳) یک مدل سه‌بعدی جامع از دروازه‌بانی که شامل سه بعد تسهیل^۱ (دلگرمی) و بازدارندگی^۲ (دلسردی) و همچنین بعد کنترل^۳ است، پیشنهاد کردند. آنها در مدل خود، ابعاد را به این‌گونه تعریف کرده‌اند؛ کنترل: نشان‌دهنده تأثیراتی است که مادران بر پدران به‌عنوان والدین از طریق رهبری خود در خانواده به‌عنوان تصمیم‌گیرندگان نهایی در مورد عملکرد خانواده، نقش‌ها و قوانین اعمال می‌کنند. تشویق: نشان‌دهنده درجه‌ای است که مادران از مشارکت پدر با کودکان از طریق بازخورد مثبت و رفتارهای خوشامدگویی، به‌عنوان مثال، حمایت می‌کنند. دلسرد کردن درجه‌ای است که مادران از آن طریق رفتارهایی نسبت به پدران به‌صورت منفی نشان می‌دهند که نشان می‌دهد مشارکت پدر ناخواسته، ناکارآمد و یا بی‌کفایت است (پوهلمن و پاسلی ۲۰۱۳). هنگامی که مشخص شد که

1 Encouragement

2 Discouragement

3 Control

مادران سطح تعامل پدر را در فرزندپروری تحت تأثیر قرار می‌دهند؛ پژوهشگران به بررسی عوامل مؤثر بر این متغیر پرداختند. این که چه عامل‌های می‌تواند با این متغیر رابطه داشته باشد. یکی از مهم‌ترین و جامع‌ترین این مطالعات تحقیقی بود که توسط گانت (۲۰۰۸) برای بررسی عوامل مؤثر بر دروازه‌بانی مادر انجام شد. هدف مطالعه او، کشف پس‌زمینه و هم‌پسته‌های روانی^۱ دروازه‌بانی مادر بود. برخی از هم‌پسته‌های روان‌شناختی شامل: قدرت و اعتمادبه‌نفس^۲ جهت‌گیری جنسیتی زنانه^۳، هویت مادری^۴ و متغیرهای زمینه‌ای را به‌عنوان عوامل پیش‌بینی‌کننده رفتار دروازه‌بانی مادر در نظر گرفت. مادران دارای دروازه‌بانی زیاد با اعتمادبه‌نفس پایین، گرایش جنسیتی زنانه قوی و هویت مادری برجسته، مشخص می‌شوند. کولیک و تسوئروف (۲۰۱۰) به گسترش دانش کمی که ما در مورد عوامل پیشگویی‌کننده دروازه‌بانی مادر داریم، ادامه داده‌اند. در مطالعه‌ای این پژوهشگران، به بررسی نقش ویژگی‌های مادر به‌عنوان عوامل پیش‌بینی‌کننده گزارش مادر از «دروازه‌بانی مادران» پرداختند. نتایج نشان داد که خودکارآمدی والدگری و رضایت زناشویی سهم به‌سزایی در پیش‌بینی دروازه‌بانی مادران و هم والدگری دارند. مرور پیشینه‌های مختلف نشان داد که زمانی که مادران انتظارات کمال‌گرایانه بیشتری برای فرزندپروری پدر داشتند، عملکرد روانی ضعیف‌تری داشتند، رابطه عاشقانه خود را باثبات کمتر درک می‌کردند، رضایت زناشویی کمتری داشتند میزان دروازه‌بانی بیشتری را نشان می‌دادند (فینبرگ، ۲۰۰۳؛ یانگ و همکاران، ۲۰۱۴ و النا کمیسکا و همکاران، ۲۰۱۹، مک‌هیل، ۲۰۱۹) هنگامی که سطوح بالاتری از خودکارآمدی فرزندپروری داشتند، میزان کمتری از دروازه‌بانی را نشان می‌دادند (مری، ۲۰۱۲؛ تالبوت، مک‌هیل، ۲۰۰۹؛ زاورا و همکاران، ۲۰۱۳؛ مانگلسدورف و همکاران، ۲۰۱۱)

به این دلیل که دروازه‌بانی مادران (الف) بر زندگی خانوادگی به‌طور کلی و به‌خصوص بر والدگری پدر، و (ب) برای درک رابطه هم والدگری دارای اهمیت است، آدامسون (۲۰۱۰) استدلال کرد که چالش بعدی پژوهشگران و فعالان که با آن مواجه بودند تعیین چگونگی ارزیابی مؤثر این ساختار بود. ابزار آلن و هاوکینز اگرچه مولفه‌های مهم دروازه‌بان مادری را ارزیابی

1 Psychological antecedents

2 Self-esteem

3 Affirming Gendered Self

4 Maternal Identity

می‌کنند سه بعد دروازه‌بانی مادران را به طور مؤثر اندازه‌گیری نمی‌کند. به‌عنوان مثال، ابزار آلن و هاوکینز (۱۹۹۹) فقط ماهیت محدودکننده را ارزیابی می‌کند در ابزار آنها دروازه‌بانی، تمرکز بر کارهای خانه و دیدگاه مادران در مورد نقش‌های خانوادگی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و هیچ یک از آیتم‌ها به طور مستقیم در مورد رفتارهای والدین سؤال نمی‌کند، و تعداد کمی موارد مربوط به مراقبت از کودک است. ابزار دیگر از فاگان و بارت (۲۰۰۳)، بیشتر بر فرزندپروری تمرکز دارد، اما به طور خاص در مورد دروازه‌بانی مادران بعد دلسرد کردن را مورد تأکید قرار می‌دهد. آنها فرض کردند که اگر مادران دلسردکننده نیستند، پس باید تشویق‌کننده باشند و یا بالعکس. این ابزار تشویق و یا دلسرد کردن را دو سر یک طیف می‌داند و سؤالات معجزا را برای هر یک مطرح نمایند. آخرین مدل مطرح شده در مورد دروازه‌بانی مادران توسط پوهلمن و پالسی (۲۰۱۳) دارای سه بعد است: تشویق، کنترل و دلسرد کردن. در دیدگاه آنها دو بعد تشویق و دلسرد کردن دو سر یک طیف نمی‌باشند؛ بلکه هر یک از آنها دارای هویت مستقل است و یک مادر می‌تواند هم‌زمان هم مشوق و هم دلسردکننده باشد. ابزار اندازه‌گیری دروازه‌بانی مادران (پوهلمن و پالسی، ۲۰۱۷) دارای گویه‌های رفتاری و شناختی است و درک کاملی از دروازه‌بانی مادران را ارائه می‌کند (اکتاس و آیدین ۲۰۲۰). این ابزار در جامعه‌های مانند ژاپن (کانیکو و هاماکوچی، ۲۰۲۰) با روایی درونی هر یک از زیر مقیاس‌ها از ۰/۷۲ تا ۰/۸۴، ترکیه (اکتاس و آیدین ۲۰۲۰) با روایی درونی هر یک از زیر مقیاس‌ها از ۰/۶۶ تا ۰/۸۸، کره جنوبی (هوانگ هی و یان، ۲۰۱۸) با روایی درونی هر یک از زیر مقیاس‌ها ۰/۶۹ تا ۰/۸۰ مورد ارزیابی قرار گرفته است. پژوهشگران در مطالعات مختلف با توجه عوامل جمعیت‌شناختی مانند سن، سطح تحصیلات، ساعت کاری در کشورها و فرهنگ‌های متفاوت نتایج تقریباً متفاوت را در نوع نمرات زیر مقیاس‌ها به دست آورده و این در مطالعه پوهلمن و پالسی به‌عنوان ایجادکننده مدل مرجع این مطالعه نیز مورد توجه قرار گرفته و توصیه شده در کشورهای مختلف مورد بررسی قرار بگیرد. با توجه به اهمیت این سازه و تأثیرات بلندمدت پیامدهای دروازه‌بانی مادران برای پژوهش‌های بعدی در جامعه ایرانی نیازمند ابتدا نیازمند این هستیم که این ابزار در جامعه مادران ایرانی اعتبارسنجی شود. هدف اصلی ما در این پژوهش اعتبارسنجی این ابزار بود.

روش

روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری، شامل تمامی مادران ایرانی دارای فرزند ۲ تا ۵ ساله در سال ۱۴۰۱ بود که دسترسی به شبکه‌های اجتماعی (اینستاگرام، واتساپ، تلگرام و ...) داشتند. برای نمونه‌گیری از روش دردسترس و برای تعیین حجم نمونه از فرمول نمونه‌گیری کوکران بهره گرفته شد که در نهایت ۳۸۶ نفر جهت شرکت در پژوهش انتخاب شدند. ملاک‌های ورود نمونه‌های به پژوهش شامل این موارد بود: مادرانی که فرزند ۲ تا ۵ سال داشته و پدران تنی آنها در خانه حضور دارند و یا به عبارت دیگر والدین با هم زندگی می‌کنند. این بازه سنی با توجه به مطالعات قبلی و بر این اساس می‌باشد که در این سن پدر و مادر فعالانه در توسعه راهبردهای فرزندپروری مشترک که یکی از ایده‌ال‌ترین راه‌های شناسایی دروازه بان مادری است، مشارکت دارند. ملاک خروج پاسخ ندادن به بیش از ۱۰ درصد سوال‌ها در هر پرسشنامه بود.

روند اجرا: دستورالعمل‌های موجود برای انطباق بین فرهنگی ابزارها، معمولاً فرایند چندمرحله‌ای شامل ترجمه، بازترجمه و اطمینان‌یابی از هم ارزی مفهومی مقیاس‌ها را پیشنهاد می‌کنند. روند اجرا این مقیاس به این صورت بود که ابتدا پرسش‌نامه توسط محقق به فارسی ترجمه شد و پس از بررسی استاد راهنما و یکی از اساتید زبان انگلیسی به طور جداگانه بازبینی شد. سپس ترجمه فارسی به یک نفر که مسلط به زبان انگلیسی و فارسی بود داده شد تا ترجمه معکوس صورت گیرد و در مرحله‌نهایی هر دو نسخه ترجمه و متن اصلی توسط استاد راهنما و نویسنده مسئول بررسی شد. پس از تأیید نهایی و اطمینان از صحت ترجمه این پرسش‌نامه همراه با مقیاس رضایت زناشویی و خودکارآمدی والدگری به اجرا درآمد.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها نرم‌افزارهای SPSS_26, AMOS-24, STAT17، مازول امگا^۱ و پلاگین بررسی اعتبار جیمز گسکین^۲ استفاده شد. برای ارزیابی روایی پرسش‌نامه دروازه‌بانی مادران از روش تحلیل عاملی تأییدی و روایی همگرا استفاده شد.

1 OMEGACOEFF

2 Gaskin, J., James

زمانی که پژوهشگران از دانش نظری و پژوهش‌های تجربی یا هر دو به یک مقیاس رسیدند، تحلیل عاملی تأییدی به آنها امکان می‌دهد تا این فرضیه که «آیا متغیرهای مشاهده شده (گویه‌ها) و ساختارهای پنهان موجود (عامل‌ها ابعاد) همبسته‌اند یا خیر؟» بررسی کنند، اما تحلیل عاملی اکتشافی، ساختار عاملی ممکن در یک مجموعه از متغیر را بدون نیاز یا رد یک ساختار موجود بررسی می‌کند (حکاکی و همکاران، ۲۰۲۳). از آنجا که ساختار سه عاملی این ابزار برگرفته از نظریه دروازه‌بانی مادران پوهلمن و پاسلی (۲۰۱۳) است و در پژوهش‌های در جامعه مادران آمریکا پوهلمن و پاسلی (۲۰۱۷) کره جنوبی (هوانگ هی و یان، ۲۰۱۸)، ژاپن (کانیکو و هاماکوچی، ۲۰۲۰)، ترکیه (اکتاس و آیدین، ۲۰۲۰) مورد تأیید قرار گرفته است، در این پژوهش به منظور بررسی روایی سازه در وهله نخست از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد، هر چند نظرات در مورد انجام یک تحلیل عاملی اکتشافی و سپس انجام نتایج آن به عنوان تحلیل عاملی تأییدی بر روی نمونه‌های دیگر نیز در متون وجود دارد، اما تصمیم قطعی و کلی که همگان پذیرفته باشند در این مورد وجود ندارد (فلورا و همکاران، ۲۰۱۲). برای سنجش روایی همگرا و واگرا از پرسش‌نامه رضایت زناشویی و خودکارآمدی والدگری، اعتبار خصیصه متفاوت به مشابه^۱ و متوسط واریانس استخراج شده^۲ استفاده شده است. برای بررسی پایایی این ابزار از پایایی مرکب^۳ و همچنین روش همسانی درونی به شیوه آلفای کرونباخ و ضریب امگا برای هر یک از ابعاد استفاده شده است. ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در ادامه آورده شده است:

(۱) **پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی:** سؤال‌های این بخش شامل مدت ازدواج، تعداد فرزندان، سن فرزند، سطح تحصیلی خود و همسر، سن مادران، وضعیت شغلی و ساعت کاری مادران است.

(۲) **پرسش‌نامه دروازه‌بانی مادران پوهلمن^۴ (MGK-P)** این پرسش‌نامه توسط پوهلمن و پاسلی (۲۰۱۷) ساخته شده و ۱۵ آیتم دارد که شامل سه بعد کنترل، تشویق و دلسردی است. نمره گذاری در طیف لیکرت هفت درجه ای (۰ = هرگز تا ۶ = همیشه) صورت می‌گیرد. درواقع میانگین نمره هر بعد محاسبه و نمرات بالاتر نشان‌دهنده تاکتیک غالب دروازه‌بانی مادر است. بنا به

1 Heterotrait-Monotrait ratio of correlations

2 Average variance extracted

3 Composite reliability

4 Maternal Gatekeeping Measure- Puhlman

گفته سازندگان، در روایی همگرایی این پرسشنامه با مقیاس هم‌والدگری فینبرگ (۲۰۰۳)، همبستگی قابل توجه‌ای را داشت. محققان در بخش روایی واگرایی پژوهش خود، به بررسی همبستگی سوالات مقیاس خود با پرسش نامه‌های دیگر دروازه بانی و هم‌والدگری پرداختند به عنوان مثال رابطه بین بعد کنترل در این مقیاس با زیر مقیاس پرسش نامه آلن و هاوکنز (۱۹۹۹) و شپ شیلون (۲۰۰۸) را به دست نیاوردند. مقیاس ضریب همسانی درونی برای ابعاد کنترل، تشویق و دلسردی به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۷۶ و ۰/۸۰ بود. در پژوهش حاضر، روایی و اعتبار اولیه این ابزار برای نخستین بار در این به دست آمده است.

۳) رضایت زناشویی انریچ^۱ (ENRICH): پرسش نامه رضایت زناشویی انریچ که فرم ۴۷ سؤالی آن توسط اولسون (۱۹۹۸)، تهیه شد شامل ۱۲ مقیاس است که عبارتند از: پاسخ قراردادی، رضایت زناشویی، مسائل شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، نظارت مالی، فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، بستگان و دوستان، نقش‌های مساوات‌طلبی و جهت‌گیری عقیدتی ساخته شده است. این ابزار به صورت پنج گزینه‌ای (که در اصل یک نگرش سنج از نوع لیکرت است) در نظر گرفته شده است (کاملاً موافق، موافق، نه موافق و نه مخالف، مخالف، کاملاً مخالف) که به هر یک از یک تا پنج امتیاز داده می‌شود. ضریب آلفای «پرسش نامه انریچ» در گزارش اولسون، فورینرو و دراکمن (۱۹۹۸)، برای خرده مقیاس‌های تحریف آرمانی، رضایت زناشویی، مسائل شخصیتی، ارتباط، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، رابطه جنسی، فرزندان و فرزندپروری، خانواده و دوستان، نقش‌های مساوات‌طلبی به ترتیب از این قرار است: ۰/۹۰، ۰/۸۱، ۰/۷۳، ۰/۶۸، ۰/۷۵، ۰/۷۴، ۰/۷۶، ۰/۴۸، ۰/۷۷، ۰/۷۲، ۰/۷۱. سلیمانان (۱۳۷۳) همبستگی درونی فرم کوتاه این مقیاس را ۰/۸۴ بدست آورد (ساعتچی، کامکاری و عسکریان، ۱۳۹۵). در پژوهش زارع و رضایی (۱۳۹۵) ضریب آلفایی کرونباخ از پایایی لازم برخوردار بود. ضریب پایایی برای رضایت زناشویی ۰/۹۴۱ بدست آمد که بالای ۰/۷۰ می‌باشند و از اینرو پایایی پرسشنامه در این تحقیق نیز مورد تایید می‌باشد.

1 Enriching and Nurturing Relationship Issues, Communication, and Happiness

۴) **مقیاس خودکارآمدی والدگری دومکا**^۱ (PSAM): این سنجه توسط دوکما، استورزینگو، جکسون و روسا (۱۹۹۶) ساخته شده و شامل ۱۰ ماده است و آزمودنی با استفاده از یک مقیاس هفت درجه‌ای به هر ماده پاسخ می‌دهد. نمره بالا در این ابزار خودکارآمدی والدینی بالا و نمره پایین خودکارآمدی والدینی پایین را نشان می‌دهد (راماسینی، ۲۰۰۰). شیوه نمره گذاری آن بدین صورت است که ۵ ماده (۸، ۶، ۵، ۳، ۱) به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند؛ یعنی در این ماده‌ها به گزینه ۱ نمره ۷ و گزینه ۲ نمره ۶ و تا گزینه ۷ به همین صورت ادامه می‌یابد. ۵ ماده باقیمانده ۱۰، ۹، ۷، ۴، ۲ به صورت مستقیم نمره گذاری می‌شوند. دومکا و دیگران (۱۹۹۶)، همسانی درونی این مقیاس را در مادران انگلیسی‌زبان که سطح اقتصادی متوسطی داشتند، ۰/۷۰ گزارش کرده‌اند. کولمن و کاراکر (۲۰۰۳) نیز در بررسی خود آلفای کرونباخ این سنجش را ۰/۸۱ گزارش داده‌اند. در ایران نیز روایی سازه این سنجش با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی بررسی شده نشان داد که ماده‌های آن روی یک عامل بارگذاری می‌شود و اعتبار آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۶ و با استفاده از روش دونیمه کردن برابر ۰/۷۳ بود (طهرانچی، ۱۳۹۴). ابارشی، طهماسیان، مظاهری و پناغی (۱۳۸۸) نیز پایایی این ابزار را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ گزارش کرده‌اند. ضریب پایایی برای خودکارآمدی برابر ۰/۷۹۷ بدست آمد که بالای ۰/۷ می‌باشند و از اینرو پایایی پرسشنامه در این تحقیق نیز مورد تایید می‌باشد.

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه مورد بررسی در جدول شماره یک نشان داده شده است

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه

متغیر		
۳۴،۵	میانگین	سن
۵،۰۸	انحراف معیار	
۲۱-۵۰	دامنه	

1 Parental Self Agency Measure-PSAM

متغیر		
۲۵۱ (۶۵,۳۰)	خانه‌دار	وضعیت شغلی
۹ (۲,۳۳)	دانشجو	
۸۸ (۲۲,۸۰)	شاغل	
۲۵ (۶,۴۸)	پاره‌وقت	
۱۳ (۳,۳۷)	دیگر	
۹۱ (۲۳,۵۰)	دیپلم و پایین‌تر	تحصیلات
۱۹۹ (۵۱,۵۵)	لیسانس	
۹۶ (۲۴,۸۸)	فوق‌لیسانس و بالاتر	
۳,۶	میانگین	سن فرزند
۱,۴	انحراف معیار	
۱۹۴ (۵۰,۲۶)	پسر	جنسیت فرزند
۱۹۲ (۴۹,۷۴)	دختر	

مناسب‌بودن گویه‌ها برای تحلیل عاملی با شاخص بار عاملی استاندارد شده مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس جدول شماره ۲، و نمودار ۱ بار عاملی تمامی گویه‌ها از ۰/۵ بیشتر می‌باشد. جدول ۲. سوالات و بار عاملی استاندارد گویه‌ها

شماره سؤال	محتوا	بار عاملی استاندارد
۱	او را وادار می‌کنید آن‌گونه که شما می‌خواهید با کودک رفتار کند	۰/۶۳
۲	زمانی را که با کودک می‌گذرانید کنترل می‌کنید.	۰/۵۴
۳	خواسته خود را به او تحمیل می‌کنید.	۰/۷۳
۴	مانع ورود او در تصمیم‌گیری‌های تربیتی می‌شوید.	۰/۵۴
۵	برای نحوه تربیت او قانون و دستورالعمل‌هایی تعیین می‌کنید.	۰/۵۱
۶	نکاتی مثبت درباره نحوه گفتار و ارتباط او با کودک بیان می‌کنید.	۰/۵۹
۷	شیوه تربیتی او را تحسین می‌کنید.	۰/۶۹
۸	در تربیت کودک نظر او را می‌پرسید.	۰/۸۱

۰/۵۱	۹	او را در به انجام رسانیدن وظایف تربیتی حمایت می‌کنید (مانند غذا دادن، نظافت، انضباط برقرار کردن و تربیت کردن).
۰/۵۷	۱۰	نکات مثبت او را به کودک می‌گویید.
۰/۵۳	۱۱	مواردی از شیوه‌های تربیتی او را که دوست ندارید به دیگران می‌گویید.
۰/۸۳	۱۲	او را به‌عنوان یک پدر نقد و سرزنش می‌کنید.
۰/۵۴	۱۳	هنگامی که او با کودک صحبت می‌کند یا در حال تعامل با کودک است، با رفتارهایی نشان می‌دهید که نشان می‌دهد کار او رو نمی‌پسندید.
۰/۶۰	۱۴	درباره اینکه به نظراتان پدر چه کاری را اشتباه انجام داده با کودک صحبت می‌کنید.
۰/۸۵	۱۵	از تصمیم‌های تربیتی او حمایت نمی‌کنید.

تحلیل عاملی تأییدی

قبل از انجام تحلیل عاملی تأییدی، آزمون‌های مقدماتی مانند بررسی داده‌های ازدست‌رفته، داده‌های دورافتاده و نرمال بودن داده‌ها انجام شد. داده‌های پرت تک متغیری به‌وسیله نمودارها مرتبط و داده‌های پرت چندمتغیره به‌وسیله آزمون ماهالانویس مورد بررسی قرار گرفت و ۲۰ داده پرت شناسایی شد و از مطالعه خارج شدند. برای بررسی مفروضه نرمال بودن گویه‌ها، از کجی و کشیدگی نیز استفاده شد. ضرایب چولگی و کشیدگی تمامی متغیرها بین -۲ تا +۲ بود که نشان‌دهنده نرمالیتی توزیع نمونه‌ها دارد. (هیر و همکاران، ۲۰۱۷). شاخص‌های توصیفی مرتبط با گویه‌های ابعاد دروازه‌بانی مادران در جدول شماره ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳. شاخص‌های توصیفی گویه‌های ابعاد دروازه بانی مادران

ردیف	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	ردیف	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
۱	۲,۳۰	۱,۶۶	۰,۲۹	-۰,۶۲	۹	۴,۶۹	۱,۴۳	-۱,۰۴	۰,۳۷
۲	۲,۱۰	۱,۸۷	۰,۵۷	۱,۸۶	۱۰	۱,۸۴	-۰,۶۷	-۱,۵۶	۱,۶۵
۳	۱,۷۰	۱,۶۰	۰,۸۳	-۰,۰۹	۱۱	۱,۸۹	۱,۸۲	۰,۶۹	-۰,۵۸
۴	۱,۹۸	۱,۹۵	-۰,۶۳	-۰,۷۸	۱۲	۲,۲۶	۱,۸۰	۰,۴۰	-۰,۸۷

۵	۲,۴۱	۱,۹۱	-۰,۳۷	-۰,۹۵	۱۳	۱,۰۵	۱,۵۱	۱,۴۶	۱,۴۳
۶	۴,۲۶	۱,۷۲	-۰,۸۳	-۰,۲۴	۱۴	۱,۰۵	۱,۵۱	۱,۴۶	۱,۴۳
۷	۳,۳۱	۱,۸۵	-۰,۲۴	-۰,۹۱	۱۵	۱,۸۶	۱,۸۴	۰,۶۷	-۰,۶۷
۸	۴,۱۱	۱,۸۰	-۰,۶۹	-۰,۵۷					

برای بررسی روایی سازه هر یک از ابعاد، ابتدا به بررسی تحلیل عاملی تأییدی می‌پردازیم. شاخص‌های نیکویی برازش مدل اولیه و اصلاح شده به‌دست آمده، در تحلیل عاملی تأییدی در جدول شماره ۴ نشان داده شده است. برازش مدل به وسیله شاخص‌های ذیل بررسی شد: مجذور خی، خی دو نسبی، نسبت مجذور خی به درجه آزادی، ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)^۱، ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده (SRMR)^۲، شاخص برازش تطبیقی^۳ (CFI)، شاخص تاکر-لویس^۴ (TLI)، شاخص نیکویی برازش^۵ (GLI) و شاخص نیکویی برازش اصلاح شده^۶ (AGFI). مقادیر قابل قبول برای شاخص‌ها در جدول شماره چهار نشان داده شده است (پیتچ و استیونس، ۲۰۱۵). متناسب با جدول شماره ۴ این مدل تقریباً از برازش قابل قبولی برخوردار است. اما سطح بهینگی آن از میزان قابل قبولی برخوردار نبود. بنابراین در گام بعدی طبق مدل پیشنهادی و اصلاحاتی که نرم افزار ارائه کرده بود خطایی بین سوالات ۱۱ و ۱۳، ۱۲ و ۱۴، ۱۳ و ۱۵، ۸ و ۶، ۵ را به هم متصل کردیم و بدین ترتیب برازندگی مدل افزایش یافت.

جدول ۴. شاخص‌های برازش و مقادیر قابل قبول آنها

شاخص برازش	χ^2	df	p	مجدور خی دو بر درجه آزادی	ریشه خطای میانگین مجدورات تقریب	شاخص برازش توکر- لویس	شاخص برازندگی تطبیقی	ریشه استاندارد باقیمانده مجدور میانگین	شاخص برازندگی هنجار شده	نیکویی برازش تعدیل شده	شاخص نیکویی برازش
مدل اصلاح شده	۲۲۳/۰۸	۸۲	۰/۰۰۰	۲/۷۲	۰/۰۶	۰/۹۰	۰/۹۱	۰/۶۷	۰/۹۰	۰/۹۲	۰/۸۵

- 1 Standardized Root Mean Square Residual (SRMR)
- 2 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
- 3 Comparative Fit Index (CFI)
- 4 Tucker-lewis index
- 5 Goodness of Fit Index (GFI)
- 6 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)

مدل اولیه	۳۳۱/۷۹	۸۷	۰/۰۰۰	۳/۸۱	۰/۷۵	۰/۸۵	۰/۸۹	۰/۶۸	۰/۸۳	۰/۸۹	۰/۸۵
مقادیر قابل قبول	-	-	-	۴ <	< ۰/۰۸	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	< ۰/۰۸	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۰۸
جدول ۵. شاخص‌هایی روایی و پایایی											
متغیر	ابعاد دروازه‌بانی										
	کنترل			تشویق و حمایت			دل‌سرد کردن				
	ضریب همبستگی	مقدار معناداری	ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	مقدار معناداری	ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	مقدار معناداری	ضریب همبستگی	مقدار معناداری	ضریب همبستگی
رضایت زناشویی	-۰/۱۶۸	۰/۰۰۱	۰/۵۱۷	۰/۰۰۱	-۰/۳۴	۰/۰۰۱					
خودکارآمدی	-۰/۰۹۴	۰/۰۶۶	۰/۳۵۵	۰/۰۰۱	-۰/۲۴۴	۰/۰۰۱					
آل‌فا کرونباخ	۰/۷۳		۰/۷۶		۰/۸۰						
امگا	۰/۷۳		۰/۷۶		۰/۸۰						
ضریب پایایی ترکیبی	۰/۷۲		۰/۷۷		۰/۸۱						
AVE	۰/۴۱		۰/۴۲		۰/۵۲						

اعتبار همگرا و واگرا مقیاس دروازه‌بانی مادران

باتوجه به نتایج جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود که بارهای بیرونی هر سه بعد از وضعیت مطلوبی برخوردارند. میانگین واریانس استخراج شده برای ابعاد کنترل، تشویق و دل‌سرد کردن برابر با ۰/۴۱، ۰/۴۲ و ۰/۵۲ می‌باشد. میزان قابل قبول میانگین واریانس استخراج شده ۰/۵ می‌باشد. مالهورتا و دش (۲۰۱۱) معتقدند شاخص AVE بالاتر از ۰/۵ معیار نسبتاً سختگیرانه برای ارزیابی روایی همگرایی است و در عمل این شرط حتی با حذف چندین ایتیم ضعیف هم تأمین نمی‌شود. در چنین شرایطی می‌توان روایی همگرایی را از طریق سایر موارد از جمله (۱) معنی دار بودن بارهای عاملی (۲) بزرگ‌تر بودن بارهای عاملی از ۰/۵ (الف) بزرگ‌تر بودن CR از AVE (ب) بزرگ‌تر بودن CR از ۰/۷ بررسی کرد (سلیمانی و همکاران ۲۰۱۷، شریفی نیا و همکاران، ۲۰۲۰، پهلوان شریف و شریف نیا، ۲۰۲۰).

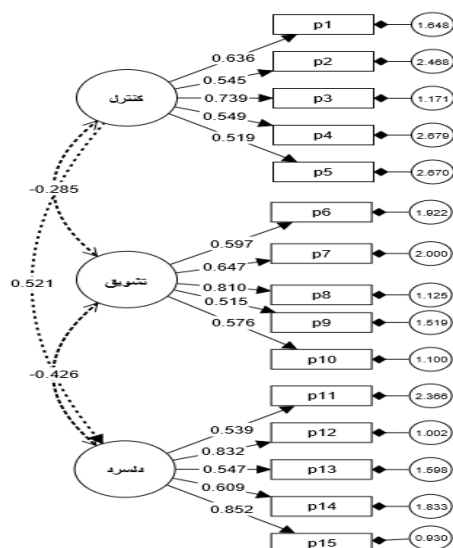
جدول ۶. اعتبار واگرا نسبت متفاوت به مشابه		
متغیر	کنترل	تشویق
تشویق	۰/۲۱	
دل‌سرد	۰/۵۳	۰/۴۹

باتوجه به نکات بالا تمامی ابعاد در روایی همگرا وضعیت مطلوبی دارند. اعتبار واگرایی ابعاد از طریق روش اعتبار خصیصه متفاوت به مشابه (HTMT) (جدول ۶) محاسبه شده است. نتایج این

بررسی در جدول شماره ۵ درج شده است. این مقدار برای تشویق با کنترل برابر $0/21$ ، تشویق با دل‌سرد کردن برابر $0/49$ و نیز کنترل با دل‌سرد کردن $0/53$ است. از این رو با توجه به مقدار $0/85$ و کمتر (هنسلر و همکاران، ۲۰۱۵)، ابعاد موردنظر به لحاظ معیار HTMT از اعتبار لازم برخوردار هستند. علاوه بر این به منظور بررسی روایی همگرا و روایی واگرایی پرسش‌نامه دروازه‌بانی مادران همبستگی پیرسون با مقیاس رضایت زناشویی و خودکارآمدی والدگری محاسبه شد. نتایج این بررسی در جدول شماره ۵ درج شده است. نتایج نشان داد رابطه بین کنترل و خودکارآمدی معنادار نمی‌باشد، رابطه بین دل‌سرد کردن و خودکارآمدی منفی و معنی‌دار و بین تشویق و خودکارآمدی مثبت و معنادار است. نتایج همبستگی بین ابعاد دروازه‌بانی و رضایت زناشویی مادران را نشان می‌دهد. نتایج نشان داد رابطه بین کنترل و رضایت زناشویی و بین دل‌سرد کردن و رضایت زناشویی منفی و معنی‌دار است. از طرفی رابطه بین تشویق و حمایت با رضایت زناشویی مثبت و معنی‌دار است؛ بنابراین روایی هم‌گرا و روایی واگرا این پرسش‌نامه تایید شد.

پایایی مقیاس دروازه‌بانی مادران

به منظور بررسی همسانی درونی هر یک از ابعاد از اماره‌های آلفایی کرونباخ، امگای مک‌دونالد و ضریب پایایی ترکیبی استفاده شد (جدول شماره ۵). از آنجایی که مقدار مناسب آلفا برای اعتبار یک مقیاس بزرگ‌تر از $0/7$ است (برت، ۲۰۰۷) پایایی مرکب بر اساس نظر الارکن و همکاران (۲۰۱۵) مقادیر بالاتر از $0/7$ قابل قبول است با توجه به مطالعه کلاین نقطه برش بالای $0/6$ برای شاخص امگا مدل‌های نوظهور نتایج قابل قبولی را از مقیاس ارائه می‌دهد. تمامی آمارهای مذکور حاکی از پایایی قابل قبول در هر یک از ابعاد کنترل، تشویق و دل‌سرد کردن است.

نمودار ۱. مدل سه بعدی دروازه بانی مادران ۱

بحث و نتیجه گیری

مشارکت پدران در فرزندپروری نسبت به مشارکت مادران از عوامل محیطی تأثیر بیشتر می‌پذیرد (مارسگیلو و همکاران، ۲۰۰۵). یکی از این عوامل بسیار مهم مادران هستند که تأثیرگذاری آنها توسط مفهومی به نام دروازه‌بانی مادران مورد بررسی قرار گرفته است. این پژوهش باهدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه ایرانی دروازه‌بانی مادران انجام شد. پژوهش حاضر نشان داد. این پرسش‌نامه از پایایی و روایی مطلوب برخوردار است. برای بررسی پایایی، ضرایب آلفای کرونباخ، ضریب امگا و پایایی مرکب به کار رفت و نتایج حاکی از آن بود که تمامی ابعاد دروازه‌بانی مادران از همسانی مناسب برخوردار است. سه بعد کنترل، تشویق، دلسرد کردن همسو با تحقیقات آمریکا پوهلمن و پاسلی (۲۰۱۷) کره جنوبی (هوانگ هی و یان، ۲۰۱۸)، از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد و نتایج نشان داد که گویه‌ها بار عاملی مناسب را نسبت به متغیرهای مکنون، نشان می‌دهند؛ بنابراین این پرسش‌نامه از روایی سازه مناسب برخوردار بود. شاخص‌های نیکویی برازش نیز، تحلیل عاملی تأییدی و مدل ترسیم شده را تأیید کردند و یافته‌ها نشان داد که مدل ترسیم شده را تأیید کردند و یافته‌ها نشان داد که مدل پیش‌فرض از برازش

مناسب برخوردار است و گویه‌های ابعاد بر مبنایی تئوری مورد استفاده دارای برازش قابل در نمونه مادران ایرانی دارای فرزند دو تا ۵ سال است.

برای سنجش روایی همگرا و واگرا، شاخص‌های میانگین واریانس استخراج شده، خصیصه متفاوت به مشابه به کار رفت که نشان داد تمامی ابعاد در این دو شاخص روایی همگرا و واگرا قابل قبولی را دارا هستند. همچنین همبستگی ابعاد با رضایت زناشویی و خودکارآمدی والدگری نیز روایی ملاکی قابل قبولی را نشان دادند.

نتایج نشان داد رابطه بین کنترل و خودکارآمدی منفی، و بین دلسرد کردن و خودکارآمدی منفی و معنی دار است. از طرفی رابطه بین تشویق و حمایت با خودکارآمدی مثبت و معنی دار است. این نتایج با یافته‌های (گانت، ۲۰۰۸) و (مری، ۲۰۱۲) همسو بود. مادران که خودکارآمدی پایین‌تری در فرزندپروری دارند تلاش بیشتری برای ایجاد استانداردهای بالاتر انجام می‌دهند. تلاش برای تثبیت و حفظ این استانداردها یکی از عوامل مهم بسته نگه داشتن و دلسرد کردن پدران از مشارکت در والدگری است. مادران با خودکارآمدی بالاتر کمتر بر انحصار در فرزندپروری و کنترلی‌گری در والدگری به عنوان منبع قدرت می‌پردازند. اما به طور عکس مادران با خودکارآمدی والدگری کمتر میل بیشتر بر استفاده از کنترل در والدگری به عنوان یک منبع قدر می‌پردازند (تالبوت، مک‌هیل، ۲۰۰۹). زاورا و همکاران (۲۰۱۳) در تبیین رابطه بین خودکارآمدی والدگری و دروازه‌بانی به بررسی دسترسی به قدرت به عنوان یک میانجی می‌پردازند آنها معتقدند مادران با خودکارآمدی پایین‌تر کنترل‌گری بیشتری را در فرزندپروری از خود نشان می‌دهند. آنها با کنترل‌گری به نشان دادن قدرت خود در فرزندپروری مشترک می‌پردازند. مانگلسدورف (۲۰۱۱)، معتقد است که خودکارآمدی والدگری بالا منجر به ایجاد اهداف رفتاری مشخص در والدگری می‌شود. این افراد در راستای رسیدن این اهداف نظم بیشتری دارند و چون این اهداف متناسب با خودکارآمدی واقعی خودشان ایجاد شده معمولاً به آن دست می‌یابند و باز برای اهداف والدگری بعدی برنامه‌ریزی می‌کنند. افراد با خودکارآمدی والدگری پایین نیز اهداف رفتاری را مشخص می‌کنند؛ اما این اهداف مطابق با واقعیت نیست و مادران با خودکارآمدی والدگری پایین معمولاً برای رسیدن به این اهداف خیلی زودتر تسلیم می‌شوند. مک‌کنال (۲۰۰۲) در مطالعه خود به بررسی خودکارآمدی والدگری و هم والدگری به تکرار نتایج قبلی می‌پردازند و معتقدند که

تعیین اهداف معقول در هم والدگری و دروازه‌بانی تبیین گر رفتاری رابطه بین خودکارآمدی والدگری و دروازه‌بانی مادران است. فاگان و بارت (۲۰۰۳) آنها در مطالعه خود از متغیر رضایت والدگری^۱ برای تبیین رابطه بین خودکارآمدی والدگری و هم والدگری و دروازه‌بانی استفاده کردند. نتیجه تحقیقات آنها نشان داد که مادران که خودکارآمدی والدگری بالاتر دارند، رضایت والدگری بیشتر از خود نشان می‌دهند و میل بیشتری به مشارکت دادن پدران در فرزندپروری دارند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد بین رضایت زناشویی و بعد کنترل و دلسرد کردن رابطه منفی و معنادار است. اما تشویق و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. این نتایج همسو با مطالعات (فینبرگ، ۲۰۰۳)، (یانگ و همکاران، ۲۰۱۴) و (النا کمیسکا و همکاران، ۲۰۱۹) است. افرادی که ازدواج و زندگی زناشویی خود را لذت‌بخش‌تر توصیف می‌کنند تجربه هم والدگری و تشویق پدر به فرزندپروری مشترک را مثبت ارزیابی می‌کنند. آنها به‌نوعی این فرایند را راهی برای افزایش تحکیم و انسجام خانواده می‌دانند. افرادی که به‌نوعی ترس از پایدار نبودن ازدواج و کمبود رضایت زناشویی دارند به دلسرد کردن پدران در هم والدگری می‌پردازند (مک‌هیل، ۲۰۱۹). افرادی که رضایت زناشویی بیشتری دارند حساسیت و پاسخگویی بیشتری به نیازهای فرزند دارند و یکی از راه‌های پاسخگویی سریع‌تر مشارکت پدر در فرزندپروری است این مادران به تشویق و باز کردن دروازه برای پدر می‌پردازند. النا کمیسکا و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه خود معتقدند که مادران با رضایت زناشویی بالاتر از توانایی حل تعارض بیشتری برخوردار هستند این توانایی باعث می‌شود که در فرایند هم والدگری آنها راحت‌تر بتوانند تعارض‌ها را حل کنند و میل به ادامه این فرایند داشته باشند؛ در نتیجه به تشویق پدر برای مشارکت بپردازند.

به‌منظور اعتبار سازه ابعاد از اماره‌های آلفایی کرونباخ، امگای مک‌دونالد و ضریب پایایی ترکیبی استفاده شد که حاکی از اعتبار مناسب ابعاد است. آلفای کرونباخ ابعاد از ۰/۷۳ تا ۰/۸۰ به دست آمد که همسو با ابزار این ابزار در جامعه‌های مانند ژاپن (کانیکو و هاماگوچی، ۲۰۲۰) با روایی درونی هر یک از زیر مقیاس‌ها از ۰/۷۲ تا ۰/۸۴، ترکیه (اکتاس و آیدین، ۲۰۲۰) با روایی درونی هر یک از زیر مقیاس‌ها از ۰/۶۶ تا ۰/۸۸، کره جنوبی (هوانگ هی و یان، ۲۰۱۸) با روایی درونی هر یک از زیر مقیاس‌ها ۰/۶۹ تا ۰/۸۰ است.

1 Parenting Satisfaction

پژوهش حاضر، اولین پژوهش انجام شده در زمینه دروازه‌بانی مادران در ایران است و می‌تواند با فراهم آوردن ابزاری برای اندازه‌گیری دروازه‌بانی مادران در ایران و امکان استفاده از این ابزار در پژوهش‌های دیگر به ایجاد و بسط ادبیات نظری کمک کند. باتوجه به تأثیر دروازه‌بانی مادران در مشارکت پدر در فرزندپروری و افزایش و کاهش آن و تأثیرات پایدار مشارکت پدر بر فرزند این ابزار می‌تواند یاریگر پژوهشگران حیطه والدگری و خانواده باشد. اگرچه در این مطالعه اکثریت ویژگی‌های روان‌سنجی ابزار مورد بررسی قرار گرفت. اما پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی به بررسی سایر ابعاد روان‌سنجی این ابزار و تحلیل اکتشافی نیز پرداخته شود. نوع نمونه‌گیری ما باتوجه به محدودیت‌های دوران کرونا از نوع دردسترس و در بستر مجازی بوده است که دارای محدودیت‌های در تعمیم است. در این مطالعه نقش عوامل مرتبط با کودک از جمله جنسیت فرزند و ترتیب تولد بررسی نشد که ممکن است در میزان هر یک از ابعاد مؤثر باشد و پیشنهاد می‌شود در مطالعات بعدی این عوامل به صورت گذشته‌نگر و آینده‌نگر برای فرزندان مورد بررسی قرار گیرد.

موازین اخلاقی

باتوجه به اینکه دسترسی به نمونه‌های پژوهش از طریق فراخوان اینترنتی بودن، موازین اخلاقی شامل آگاه کردن آزمودنی‌ها از هدف پژوهش و حفظ اطلاعات آنها به صورت محرمانه رعایت شد.

سپاسگزاری

از کلیه عزیزان و داوران محترمی که پایان‌نامه را مورد بررسی قرار دادند، سپاسگزاریم.

حامی مالی

این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی است.

تعارض منافع

این مطالعه تعارض منافع ندارد

فهرست منابع

- ابارشی، زهره؛ طهماسیان، کارینه؛ مظاهری، محمدعلی و پناغی، لیلی. (۱۳۸۸). اثربخشی آموزش برنامه ارتقای رشد روانی-اجتماعی کودک از طریق بهبود تعامل مادر-کودک بر خوداثرمندی والدگری و رابطه مادر و کودک زیر سه سال. پژوهش در سلامت روانشناختی، ۳(۳)، ۴۹-۵۷.
- پهلوان شریف؛ سعید؛ شریف‌نیا، سید حمید (۲۰۲۰)، تحلیل عامل و مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار SPSS و AMOS: از صفر تا استادی، جامعه نگر، تهران.
- زارع، مژگان؛ رضایی، آذر میدخت. (۱۳۹۵). نقش میانجی تنظیم شناختی هیجان در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی زوجین شاغل فرهنگی شهر مرودشت، روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، ۶(۲۴): ۹۱-۱۰۲.
- ساعتچی، محمود، کامکاری، کامبیز، عسکریان، مهناز (۱۳۹۶). آزمون‌های روانشناختی. تهران: انتشارات ویرایش طهرانچی، ف. (۱۳۹۴) تاثیر برنامه آموزش والدین موثر بر خودکارآمدی مادر و تعارض مادر- نوجوان در خانواده‌های مادر سرپرست. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی خانواده درمانی، پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- Adamsons, K. (2010), Using Identity Theory to Develop a Midrange Model of Parental Gatekeeping and Parenting Behavior. *Journal of Family Theory & Review*, 2: 137-148. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00047.x>
- Aktaş, G. A., ve Aydın, A. (۲۰۲۰). Anne Bekçiliği Ölçeği Anne Formunun Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, ۲۳(۴۵), ۶۳-۷۵.
- Alarcón, D., Sánchez, J. A., & De Olavide, U. (۲۰۱۵). Assessing convergent and discriminant validity in the ADHD- R IV rating scale: User- written commands for Average Variance Extracted (AVE), Composite Reliability (CR), and Heterotrait- Monotrait ratio of correlations (HTMT).
- Allen, S. M., & Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 61(1), 199-212. <https://doi.org/10.2307/353894>
- Barrett, P. (۲۰۰۷). Structural equation modelling: Adjudging model fit. *Personality and Individual differences*, ۴۲(۵), ۸۱۵-۸۲۴.
- Brian Shaw, 2020. "OMEGACOE: Stata module to calculate the omega reliability coefficient," Statistical Software Components S458861, Boston College Department of Economics, revised 09 Sep 2021.
- Caldera, Y. M. (۲۰۰۴). Paternal involvement and infant-father attachment: A Q-set study. *Fathering*, ۲(۲), ۱۹۱-۲۱۱

- Camisasca, E., Miragoli, S., Di Blasio, P., & Feinberg, M. (۲۰۱۹). Co-parenting mediates the influence of marital satisfaction on child adjustment: The conditional indirect effect by parental empathy. *Journal of Child and Family Studies*, ۲۸(۲), ۵۱۹-۵۳۰.
- Coley, R. L., & Morris, J. E. (۲۰۰۲). Comparing father and mother reports of father involvement among low-income minority families. *Journal of Marriage and Family*, ۶۴(۴), ۹۸۲-۹۹۷
- De Luccie, M. F. (۱۹۹۵). Mothers as gatekeepers: A model of maternal mediators of father involvement. *The Journal of Genetic Psychology*, ۱۵۶(۱), ۱۱۵-۱۳۱
- Doherty, W. J., Kouneski, E. F., & Erickson, M. F. (۱۹۹۸). Responsible fathering: An overview and conceptual framework. *Journal of Marriage and the Family*, ۶۰(۲), ۲۷۷-۲۹۲.
- Dubowitz, H., Black, M. M., Cox, C. E., Kerr, M. A., Litrownik, A. J., Radhakrishna, A., English, D. J., Schneider, M. W., & Runyan, D. K. (2001). Father involvement and children's functioning at age 6 years: a multisite study. *Child maltreatment*, 6(4), 300-309. <https://doi.org/10.1177/1077559501006004003>.
- Dumka, L. E., Stoerzinger, H. D., Jackson, K. M., & Roosa, M. W. (1996). Examination of the crosscultural and cross-language equivalence of the parenting self-agency measure. *Family Relations* 45(2), 216-222.
- Fagan, J., & Barnett, M. (2003). The Relationship Between Maternal Gatekeeping, Paternal Competence, Mothers' Attitudes About the Father Role, and Father Involvement. *Journal of Family Issues*, 24(8), 1020-1043. <https://doi.org/10.1177/0192513X03256397>
- Feinberg M. E. (۲۰۰۳). The Internal Structure and Ecological Context of Coparenting: A Framework for Research and Intervention. *Parenting, science and practice*, ۳(۲), ۹۵-۱۳۱.
- Flora, D. B., Labrish, C., & Chalmers, R. P. (2012). Old and new ideas for data screening and assumption testing for exploratory and confirmatory factor analysis. *Frontiers in psychology*, 3, 55. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00055>
- Gaunt, R. (2008). Maternal gatekeeping: Antecedents and consequences. *Journal of Family Issues*, 29(3), 373-395. <https://doi.org/10.1177/0192513X07307851>
- Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (۲۰۱۷). *A primer on partial least square structural equation modeling* (۲nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage
- Hakak SM, Azadfallah P, Farahan H. [Assessing the Psychometric Properties of the Persian Version of Brief Mentalized Affectivity Scale (Persian)]. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2023; 29(1):78-93. <http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.29.1.3960.2>
- Henseler, J., C. M. Ringle, and M. Sarstedt (۲۰۱۵). A New Criterion for Assessing Discriminant Validity in Variance-based Structural Equation Modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, ۴۳ (۱), ۱۱۵-۱۳۵
- Kaneko, Kaede & Hamaguchi, Yoshikazu. (2020). Examination of the Reliability and Validity of the Japanese Version of the Parental Gatekeeping Scale. *The Japanese Journal of Educational Psychology*. 68. 339-350. [10.5926/jjep.68.339](https://doi.org/10.5926/jjep.68.339).
- Kennedy, Mark & Betts, Lucy & Dunn, Thomas & Sonuga-Barke, Edmund & Underwood, Jean. (2014). Applying Pleck's model of paternal involvement to the study of preschool

- attachment quality: a proof of concept study. *Early Child Development and Care*. 185. 1-13. 10.1080/03004430.2014.944907.
- Kline, R. B. (۲۰۱۶). *Principles and practice of structural equation modeling* (۱th ed.). Guilford Press.
- Kulik, L., & Tsoref, H. (2010). The entrance to the maternal garden: Environmental and personal variables that explain maternal gatekeeping. *Journal of Gender Studies*, 19(3), 263–277. <https://doi.org/10.1080/09589236.2010.494342>
- Lamb, M. E., Pleck, J. H., & Levine, J. A. (۱۹۸۵). The role of the father in child development. In *Advances in clinical child psychology* (pp. ۲۲۹-۲۶۶). Springer, Boston, MA.
- MacDonald, C. (۲۰۰۹). What's culture got to do with it? Mothering ideologies as barriers to gender equity. *Gender equality: Transforming family divisions of labor*, ۱۱۱-۳۴.
- Malhotra N. K., Dash S. (۲۰۱۱). *Marketing Research an Applied Orientation*. London: Pearson Publishing
- Mangelsdorf, Sarah & Laxman, Daniel & Jessee, Allison. (۲۰۱۱). Coparenting in two-parent nuclear families. ۱۰.۱۰۳۷/۱۲۳۲۸-۰۰۲.
- Marsiglio, W., Roy, K., and Fox, G. L. (۲۰۰۵). Situated fathering: A spatially sensitive and social approach. In
- McHale, J. P., Negrini, L., & Sirotkin, Y. (۲۰۱۹). Coparenting. In B. H. Fiese, M. Celano, K. Deater-Deckard, E. N. Jouriles, & M. A. Whisman (Eds.) , *APA handbook of contemporary family psychology: Foundations, methods, and contemporary issues across the lifespan* (pp. ۴۸۳-۵۰۲). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000099-027>
- McHale, J., Khazan, I., Erera, P., Rotman, T., DeCoursey, W., & McConnell, M. (۲۰۰۲). Coparenting in diverse family systems. In M. H. Bornstein (Ed.) , *Handbook of parenting: Being and becoming a parent* (۲nd ed., pp. ۷۵-۱۰۷). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Moore, E. (2012). Paternal banking and maternal gatekeeping in postdivorce families. *Journal of Family Issues*, 33(6), 745–772. <https://doi.org/10.1177/0192513X11428444>
- Olson, D. H., Fournier, D. G., & Druckman, J. M. (1987). *Counselor's manual for PREPARE/ENRICH* (reved.). Minneapolis, MN: PREPARE/ENRICH, Inc
- Paulson, J. F., Dauber, S. E., & Leiferman, J. A. (۲۰۱۱). Parental depression, relationship quality and nonresident father involvement with their infants. *Journal of Family Issues*, ۳۲(۴), ۵۲۸-۵۴۹
- Pituch, K. A., & Stevens, J. P. (۲۰۱۵). *Applied multivariate statistics for the social sciences: Analyses with SAS and IBM's SPSS*. Routledge
- Puhlman, D. J. (۲۰۱۳). Developing and Testing a Comprehensive Measure of Maternal Gatekeeping. Retrieved from http://purl.flvc.org/fsu/fd/FSU_migr_etd-۷۵۵۹

- Puhlman, D. J., & Pasley, K. (2013). Rethinking maternal gatekeeping. *Journal of Family Theory & Review*, 5(3), 176–193. <https://doi.org/10.1111/jftr.12016>
- Puhlman, D. J., & Pasley, K. (2017). The maternal gatekeeping scale: Constructing a measure. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 66(5), 824–838. <https://doi.org/10.1111/fare.12287>
- Roy, K. M., & Dyson, O. L. (2005). Gatekeeping in context: Babymama drama and the involvement of incarcerated fathers. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers*, 3(3), 289–310. <https://doi.org/10.3149/fth.0303.289>
- Sano, Y., Richards, L. N., & Zvonkovic, A. M. (2008). Are mothers really "gatekeepers" of children?: Rural mothers' perceptions of nonresident fathers' involvement in low-income families. *Journal of Family Issues*, 29(12), 1701–1723. <https://doi.org/10.1177/0192513X08321543>
- Schoppe-Sullivan, S. J., Altenburger, L. E., Settle, T. A., Kamp Dush, C. M., Sullivan, J. M., & Bower, D. J. (2014). Expectant fathers' intuitive parenting: Associations with parent characteristics and postpartum positive engagement. *Infant Mental Health Journal*, 35(5), 409–421. <https://doi.org/10.1002/imhj.21468>
- Schoppe-Sullivan, S. J., Brown, G. L., Cannon, E. A., Mangelsdorf, S. C., & Sokolowski, M. S. (2008). Maternal gatekeeping, coparenting quality, and fathering behavior in families with infants. *Journal of family psychology : JFP : journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association (Division 43)*, 22(3), 389–398. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.22.3.389>
- Sharif Nia, H., Pahlevan Sharif, S., Koocher, G. P., Yaghoobzadeh, A., Haghdost, A. A., Mar Win, M. T., & Soleimani, M. A. (۲۰۲۰). Psychometric Properties of the Death Anxiety Scale-Extended among Patients with End-Stage Renal Disease.
- Soleimani, M., Pahlevan Sharif, S., Allen, K. et al. Psychometric Properties of the Persian Version of Spiritual Well-Being Scale in Patients with Acute Myocardial Infarction. *J Relig Health* ۵۶, ۱۹۸۱–۱۹۹۷ (۲۰۱۷). <https://doi.org/10.1007/s10943-016-0305-9>
- Talbot, J. A., Baker, J. K., & McHale, J. P. (۲۰۰۹). Sharing the love: Prebirth adult attachment status and coparenting adjustment during early infancy. *Parenting: Science and Practice*, ۹(۱-۲), ۵۶-۷۷.
- Tu, Y. C., Chang, J. C., & Kao, T. F. (۲۰۱۴). A study on the relationships between maternal gatekeeping and paternal involvement in taiwan. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, ۱۲۲, ۳۱۹-۳۲۸.
- Walker, A. J., & McGraw, L. A. (2000). Who is responsible for responsible fathering? *Journal of Marriage and the Family*, 62(2), 563–569. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00563.x>
- Yamada, Tatsuto & Fujii, Yasushi. (2020). Reliability and Validity of the Japanese-Version Parental Acceptance Questionnaire (6-PAQ). *Child & Family Behavior Therapy*. 42. 1-10. 10. 080/07317107.2020.1809198.
- Young Hwan Yee and Jihyeon Han(۲۰۱۸) .A Development and Validation Study of Maternal Gatekeeping Scale. *Korean J Child Stud* ۲۰۱۸; ۳۹(۴): ۱۳۹-۱۵۲.

- Young, M., Schieman, S., & Milkie, M. A. (۲۰۱۴). Spouse's work-to-family conflict, family stressors, and mental health among dual-earner mothers and fathers. *Society and Mental Health*, ۴(۱), ۱-۲۰.
- Zvara, B. J., Schoppe-Sullivan, S. J., & Dush, C. K. (۲۰۱۳). Fathers' involvement in child health care: Associations with prenatal involvement, parents' beliefs, and maternal gatekeeping. *Family Relations*, ۶۲(۴), ۶۴۹-۶۶۱ doi:۱۰.۱۱۱۱/fare.۱۲۰۲۳.

